

ธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของไทย*
GOOD GOVERNANCE FOR GOVERNMENT ADMINISTRATION
AT THE STATE OF EMERGENCY IN THAILAND

อรัญ พันธุมจินดา

Aran Phanthumjinda

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: aran_pj@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดิน 2. เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน 3. เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย โดยพัฒนาจากหลักพุทธธรรมาภิบาลนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 25 รูปหรือคนทำการวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทและการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 9 รูปหรือคน เพื่อยืนยันองค์ความรู้หลังจากการสังเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย ได้แก่ 1. นำหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างจริงจังและเด็ดขาด 2. ปรับหลักเกณฑ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ฉุกเฉินให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสถานการณ์บ้านเมือง 3. พัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานตามที่ประชาชนต้องการ มีความโปร่งใส 4. การกำหนดนโยบายอย่างมีวิสัยทัศน์ มีบังคับใช้กฎหมายที่ให้ความเสมอภาคและเป็นธรรม 5. การบริหารแบบพหุภาคี 6. มีการสื่อสารที่ชัดเจน เปิดเผยกับประชาชน 7. พัฒนากฎหมายที่เอื้อให้เกิดการบริหารขับเคลื่อนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างเที่ยงตรง เที่ยงธรรม และยุติธรรม 8. การพัฒนา Application เพื่อให้รัฐบาลสามารถเข้าถึงการให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและการเข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ธรรมาภิบาล; การบริหารราชการแผ่นดิน; สถานการณ์ฉุกเฉิน

* Received September 12, 2023; Revised September 15, 2023; Accepted September 15, 2023

Abstract

The objectives of this research article were as follows: 1. To study problems and obstacles in public administration. 2. To study the principles of good governance used in public administration. 3. To propose solutions to problems in public administration in Thailand, developed from Buddhist principles of good governance and used as principles for government administration in emergencies, conducted by qualitative research. In-depth interviews with 25 key informants collected data. Data were analysed by content, context, and comparative analysis. And focus group discussions with 9 participants to confirm knowledge after data synthesis.

The research found that principles of good governance used in the administration of government in emergencies in Thailand included: 1. Applying the principles of good governance to the administration of government in emergencies seriously and decisively 2 and adjusting the criteria to suit the emergency to the economic conditions and the country's crisis. 3. Developing quality to meet the standards that the people want, being transparent, 4. In a policy setting with a vision, the law is enforced to ensure equality and fairness. 5. Multilateral administration. 6. Clear communication, revealing the facts to the public; 7. Developing statutes that enable the administration to move in the same direction with precision, fairness, and justice; 8. Developing applications so that the government can access services to the people thoroughly, letting the public be informed continuously, and gaining confidence and access to the people.

Keywords: Good Governance; Public Administration; Emergency Situations

บทนำ

การบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ไม่ปกติให้เป็นอย่างมีเอกภาพ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพนั้น จึงมีความจำเป็นต้องใช้กฎหมายพิเศษที่เพิ่มอำนาจในทางบริหาร ราชการแผ่นดินให้แก่รัฐบาลเพื่อลดขั้นตอนในการใช้อำนาจรัฐของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในสถานการณ์ปกติ โดยการอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ที่ให้อำนาจนายกรัฐมนตรีในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์ของประเทศอันเป็น

กรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นและเร่งด่วน ดังที่ได้มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินอันเนื่องมาจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563 (ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร, 2563) โดยพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ให้อำนาจคณะรัฐมนตรีในการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้น เพื่อใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน และให้อำนาจนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินได้ โดยให้การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่การออกข้อกำหนดการออกประกาศและการออกคำสั่งตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครอง และกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง ซึ่งในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจ เช่นเดียวกับกับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 หากเป็นการกระทำโดยสุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่เกินสมควรกว่าเหตุ และไม่เกินกว่ากรณีจำเป็นตามความร้ายแรงของสถานการณ์ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบในทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย (พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548, 2548)

การบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย ได้รับการผ่อนคลายกฎเกณฑ์และขั้นตอนทางกฎหมาย โดยไม่มีหลักเกณฑ์หรือกลไกในการควบคุมการใช้อำนาจและการใช้ดุลพินิจของคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หน่วยงานพิเศษ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานภายใต้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย สามารถที่จะดำเนินการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน คุ่มค่าในเชิงภารกิจและบรรลุเป้าหมายการป้องกัน แก้ไข ยับยั้งฟื้นฟู และเยียวยาต่อความเสียหายสาธารณะที่เกิดขึ้นจากวิกฤติการณ์ของประเทศในสถานการณ์ฉุกเฉิน (ธีรยุทธ ชะนิล, 2566) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรที่จะได้มีการทำการศึกษาแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยการนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่และหลักธรรมาภิบาล หรือ Good Governance ซึ่งเป็นหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่ดีของประเทศ มาพัฒนาเพื่อปรับใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย โดยพัฒนาจากหลักพุทธธรรมาภิบาลนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เทคนิควิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) และเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นหลัก เนื่องจากในการศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย การใช้แนวทางในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ มีโอกาสที่จะอธิบายข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งจากตำรา บทความทางวิชาการ เอกสารทางกฎหมาย ประกาศ คำสั่ง และข้อบังคับต่างๆ รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสร้างความเข้าใจในการอธิบายและตีความข้อมูลที่ศึกษารวบรวมได้อย่างชัดเจน

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ครอบคลุมผู้ที่เกี่ยวข้องหลายกลุ่ม โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (In-depth Interview Semi-Structure) ทั้งจากบุคคลในระดับนโยบาย บุคคลในระดับบังคับบัญชา บุคคลในระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ รวมทั้งประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้ได้ความเที่ยงตรงของผล (Validity of Finding) และสามารถที่จะสะท้อนถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นได้อย่างลุ่มลึก (Information-rich cases) ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกมาอย่างเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 25 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 25 รูปหรือคน และสนทนากลุ่มเฉพาะ 9 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมที่เกี่ยวข้องกับการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563 และการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2563 และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับในการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทและการวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Comparison) นำไปใช้ในการประกอบการศึกษาและวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

1. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดินของไทยในปัจจุบัน ได้แก่

1. ความไม่เท่าเทียมกันของคนในสังคมทั้งเรื่องของการศึกษา ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาด้านชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ
2. ปัญหาด้านความไม่โปร่งใส ตรวจสอบการทุจริต คอร์รัปชันไม่ได้
3. ปัญหาการปรับเปลี่ยนที่ไม่ทันต่อสถานการณ์ของยุคความท้าทายสำหรับผู้นำยุคใหม่ (VUCA World) และยุค 4.0 (ยุคเทคโนโลยีและนวัตกรรม)
4. ปัญหาด้านโครงสร้างของระบบราชการ ปัญหาการกำหนดอำนาจหน้าที่ ปัญหาเกี่ยวกับตัวบุคคล/ข้าราชการ
5. ปัญหาข้อครหาหรือข้อร้องเรียนเกี่ยวกับ “นิติธรรม” และ “คุณธรรม”
6. ปัญหาในการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบหรือแบบแผนที่ทางราชการกำหนดไว้ หรือไม่เป็นไปตามหลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
7. ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายโดยสุจริตและเที่ยงธรรม
8. ปัญหาอันเกิดจากระบบอุปถัมภ์ การเลียงกฎหมาย การกระทำที่ขัดต่อกฎระเบียบกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ
9. ปัญหาการขาดความน่าเชื่อถือในความเป็นอิสระของผู้ใช้อำนาจในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ
10. ปัญหาการตกต่ำของภาคเศรษฐกิจ ภาคสังคม และการเมือง

2. หลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย พบผลการศึกษา 2 ประเด็นดังนี้

2.1 การบริหารราชการแผ่นดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศและประชาชน ได้แก่

1. การบริหารราชการตามหลักนิติธรรม สามารถนำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศและประชาชนได้จริงบางส่วน แต่ไม่ได้ทั้งหมด ถ้าจะให้ดีต้องเกิดจากสำนึกจะดีกว่าจากสภาพการบังคับตามกฎหมาย โดยต้องนำ

เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในหน่วยงานตรวจสอบทั้ง ป.ป.ช. และ สตง. เพื่อให้การนำหลักนิติธรรมมาใช้เกิดประโยชน์มากขึ้น 2. การบริหารราชการตามหลักคุณธรรม เป็นหลักที่สำคัญมาก มีประโยชน์มากกว่ากฎหมาย ถ้ามีธรรมะก็ไม่ต้องมีกฎหมาย สามารถนำมาใช้ได้หากผู้ปฏิบัติมี หิริ โอตตัปปะ ความละเอียดรอบคอบ และความเกรงกลัวต่อบาป หากผู้ปกครองมีและเป็นตัวอย่างให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ก็จะเกิดประโยชน์สูงสุด 3. การบริหารราชการตามหลักความโปร่งใส จำต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้โดยง่าย 4. การบริหารราชการตามหลักการมีส่วนร่วม ปัจจุบันส่วนราชการได้นำมาใช้มากขึ้น เช่น ในการทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รัฐธรรมนูญกำหนดให้รับฟังความคิดเห็น ในการอนุญาตบางประเภทกำหนดให้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนที่ได้รับผลกระทบ หรือการทำประชามติในอีกหลาย ๆ เรื่อง 5. การบริหารราชการตาม “หลักความรับผิดชอบ” ต้องสามารถตรวจสอบได้ ตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ระบบบริหารของภาครัฐมีความโปร่งใส ยุติธรรม ก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม 6. การบริหารราชการตามหลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วม ทำให้การดำเนินงานในภาพรวมขององค์การมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และเกิดความคุ้มค่าสูงสุดตามภารกิจขององค์กร

2.2 การตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ได้แก่

1. นำหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างจริงจังและเด็ดขาด
2. ปรับหลักเกณฑ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ฉุกเฉินให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสถานการณ์บ้านเมืองที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด
3. คุณภาพได้มาตรฐานตามที่ประชาชนต้องการ มีความโปร่งใสในการตัดสินใจและในกระบวนการทำงาน สามารถให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารร่วมแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการทำงาน รวมทั้งการประหยัด มีประสิทธิภาพ
4. การกำหนดนโยบายที่มองการณ์ไกลการมีบังคับใช้กฎหมายที่ให้ความเสมอภาคเป็นธรรมและองค์การบริหารอย่างเป็นอิสระ มีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการดำเนินการ
5. การบริหารแบบพหุภาคีได้แก่ การบริหารที่ให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายตัดสินใจ หรือร่วมปฏิบัติงานโดยไม่ผูกขาดหรือรวมศูนย์อำนาจ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546
6. ต้องมี

การสื่อสารที่ชัดเจน เปิดเผยกับประชาชนถึงความจำเป็นของมาตรการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ โดยจะต้องกำหนดมาตรการที่ชัดเจน ไม่คลุมเคลือ 7. พัฒนากฎหมายที่เอื้อให้เกิดการบริหารขับเคลื่อนให้ไปในทิศทางเดียวกัน เป็นเกณฑ์เดียวกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ เทียงตรง เทียงธรรม และยุติธรรม มีเสถียรภาพทางการปฏิบัติที่ชัดเจน 8. การพัฒนา Application เพื่อให้รัฐบาลสามารถเข้าถึงการให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและการเข้าถึงประชาชนอย่างจริงจัง

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย โดยพัฒนาจากหลักพุทธธรรมมาภิบาลนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน ได้แก่

3.1 การปฏิบัติตามหลักนิติธรรม (Rule of Laws) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรม คือ อวิหิงสา ความไม่เบียดเบียน ไม่หลงระเริงอำนาจ ขาดความกรุณาหาเหตุเบียดเบียนลงโทษอาชญาแก่ประชาชนเพราะอาศัยความอาฆาตเกลียดชัง และอวิโรธนะ ความไม่คลาดธรรม คือ หนักแน่นในธรรม ไม่มีความเอนเอียงหวั่นไหวเพราะถ้อยคำที่ดีร้าย ลากสักการะ มีสติตั้งมั่นในธรรม ทั้งส่วนยุติธรรมคือความเที่ยงธรรมก็ดี นิติธรรม คือ ระเบียบแบบแผนหลักการปกครอง ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม

3.2 การปฏิบัติตามหลักคุณธรรม (Ethics) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรม คือ ทาน การให้ คือ สละทรัพย์สิ่งของ บำรุงเลี้ยงช่วยเหลือประชาชน และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ อักโกธะ ความไม่โกรธ คือ ไม่กริ้วกราด ลุแก่อำนาจความโกรธจนเป็นเหตุให้วินิจฉัยความและกระทำการต่าง ๆ ผิดพลาดเสียธรรม มีเมตตาประจําใจไว้ระงับความเคืองชุน่ วินิจฉัยความและกระทำการด้วยจิตอันราบเรียบเป็นตัวของตนเอง

3.3 การปฏิบัติตามหลักความโปร่งใส (Transparency) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรม คือ ศील ความประพฤติดีงาม คือ สำรวมกาย วาจา ใจ ประกอบแต่การสุจริต รักษาจิตดีคุณ เป็นตัวอย่างและเป็นทีเคารพนับถือของประชาชน อาชวชะ ความซื่อตรง คือ ซื่อสัตย์ ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน

3.4 การปฏิบัติตามหลักความมีส่วนร่วม (Participation) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรม คือ ตปะ ความทรงเดช คือ แผดเผากิเลสตัณหา มิให้เข้ามาครอบงำจิตใจ ระงับยับยั้งช่มใจได้ ไม่ยอมให้หลงใหลหมกมุ่นในความสุขสำราญและความปรนเปรอ มีความเป็นอยู่สม่าเสมอหรืออย่างสามัญ มุ่งมั่นแต่จะบำเพ็ญเพียร ทำกิจให้บริบูรณ์

3.5 การปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบ (Accountability) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรม คือ มัททวะ ความอ่อนโยน คือ มีอหยาตัย ไม่เย่อหยิ่งหยาบคาย มีความงามสง่า ท่วงทีกิริยาสุภาพนุ่มนวล ละมุนละไม ให้ได้ความรักภักดี และได้รับการยำ

เกรง ขันติ ความอดทน คือ อดทนต่องานที่ตรากตรำ ถึงจะลำบากกายเหนื่อยหน่ายเพียงไร ก็ไม่ท้อถอย ถึงจะถูกย่ำถูกหยันด้วยคำเสียดสีถากถางอย่างไรก็ไม่หมดกำลังใจ

3.6 การปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่า (Value for Money) โดยบูรณาการ หลักธรรมทศพิธราชธรรม คือ ปริจจาคะ การบริจาค คือ เสียสละความสุขสำราญของตน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดินของไทยในปัจจุบัน สามารถ อภิปรายผลได้ดังนี้ ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดินของไทยในปัจจุบัน ได้แก่ 1. ความไม่เท่าเทียมกันของคนในสังคมทั้งเรื่องของการศึกษา ปัญหาสุขภาพ ปัญหา ความเหลื่อมล้ำ ปัญหาด้านชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ 2. ปัญหาด้านความไม่ โปร่งใส ตรวจสอบการทุจริต คอร์รัปชันไม่ได้ 3. ปัญหาการปรับเปลี่ยนที่ไม่ทันต่อ สถานการณ์ของยุคความท้าทายสำหรับผู้นำยุคใหม่ (VUCA World) และยุค 4.0 (ยุค เทคโนโลยีและนวัตกรรม) 4. ปัญหาด้านโครงสร้างของระบบราชการ ปัญหาการกำหนด อำนาจหน้าที่ ปัญหาเกี่ยวกับตัวบุคคล/ข้าราชการ 5. ปัญหาข้อครหาหรือข้อร้องเรียน เกี่ยวกับ “นิติธรรม” และ “คุณธรรม” 6. ปัญหาในการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตาม กฎระเบียบ หรือแบบแผนที่ทางราชการกำหนดไว้ หรือไม่เป็นไปตามหลักในการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี 7. ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและตาม กฎหมายโดยสุจริตและเที่ยงธรรม 8. ปัญหาอันเกิดจากระบบอุปถัมภ์ การเลียงกฎหมาย การกระทำที่ขัดต่อกฎระเบียบ กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ 9. ปัญหาการขาดความน่าเชื่อถือ ในความเป็นอิสระของผู้ใช้อำนาจในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ 10. ปัญหาการตกต่ำของภาคเศรษฐกิจ ภาคสังคม และการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ เหลืองประภัสร์ (2559) เรื่อง การรวมศูนย์อำนาจและการกระจายอำนาจกับการ บริหารราชการแผ่นดินไทย: การทบทวนแนวคิดข้อถกเถียงและข้อพิจารณาเพื่อการปฏิรูป พบว่า แนวความคิดเรื่องการบริหารราชการแผ่นดินโดยการรวมศูนย์อำนาจและการ กระจายอำนาจนั้น ไม่ใช่แนวความคิดที่อยู่ตรงกันข้าม เนื่องจากแนวความคิดทั้งสองมี ความสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดินที่จะต้องจัดสรรและแบ่งปันอำนาจและกำหนด หน้าที่ของหน่วยงานที่ใช้อำนาจ โดยการกำหนดโครงการสร้างและกลไกที่ชัดเจนในการ บริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้เกิดความสมดุลและมีความเหมาะสมต่อการดำเนินงาน ภาครัฐเรื่องดังกล่าวมีความคิดสำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการจัดระบบบริหารราชการ แผ่นดิน 3 ประการ ได้แก่ 1. หลักการรวมศูนย์อำนาจกับหลักผลประโยชน์แห่งชาติ

(Centralization and National Interest) หมายถึง การรวมศูนย์อำนาจที่สำคัญไว้ที่รัฐบาลกลาง ซึ่งเป็นอำนาจในการตัดสินใจสำคัญของประเทศที่รัฐบาลต้องสงวนไว้ (Reserve Matters) ให้เป็นอำนาจของรัฐบาลส่วนกลาง 2. หลักการกระจายอำนาจกับหลักเริ่มต้นที่ท้องถิ่น (Decentralization and Subsidiary) หมายถึง อำนาจในการดำเนินการจัดบริการสาธารณะต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องกระจายอำนาจและภารกิจให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และ 3. หลักการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐ (Intergovernmental Relations and Inter governmental Management) หมายถึง การดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานทางปกครองในหลายระดับ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบและเป็นไปตามยุทธศาสตร์ของชาติ การบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย ที่ผ่านมามีการปฏิรูประบบราชการแบบค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Changes) โดยมุ่งเน้นการกำหนดโครงสร้างและหน่วยงานใหม่ขึ้นมากกว่าการรื้อระบบโครงสร้างของหน่วยงานที่มีอยู่เดิม ทำให้ระบบราชการของไทยมีความซับซ้อนและสับสนในเชิงโครงสร้างเป็นอย่างมาก

2. หลักธรรมาภิบาลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1. การบริหารราชการแผ่นดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศและประชาชน ได้แก่ 1. การบริหารราชการตามหลักนิติธรรม สามารถนำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศและประชาชนได้จริงบางส่วน แต่ไม่ได้ทั้งหมด 2. การบริหารราชการตามหลักคุณธรรม เป็นหลักที่สำคัญมาก มีประโยชน์มากกว่ากฎหมาย ถ้ามีธรรมะก็ไม่ต้องมีกฎหมาย สามารถนำมาใช้ได้หากผู้ปฏิบัติมี หิริ โอตตัปปะ ความละอายต่อบาป และความเกรงกลัวต่อบาป 3. การบริหารราชการตามหลักความโปร่งใส จำต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา 4. การบริหารราชการตามหลักการมีส่วนร่วม ปัจจุบันส่วนราชการได้นำมาใช้มากขึ้น เช่น ในการทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รัฐธรรมนูญกำหนดให้รับฟังความคิดเห็นหรือการทำประชาคมตีในอีกหลาย ๆ เรื่อง 5. การบริหารราชการตามหลักความรับผิดชอบ ต้องสามารถตรวจสอบได้ ตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ 6. การบริหารราชการตามหลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วม ทำให้การดำเนินงานในภาพรวมขององค์การมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเกิดความคุ้มค่าสูงสุดตามภารกิจขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของสรวิชัย เปรมชื่น (2560) เรื่อง คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในระบบราชการไทย

พบว่า หน่วยงานราชการระดับกรม ประเภทกรมบริการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมงานบริการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อจะตอบสนองความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ โดยมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับหน่วยงานภายนอกเพื่อเพิ่มความขีดความสามารถในการบริการ ในส่วนราชการประเภทกรมนโยบาย มุ่งเน้นการรักษามาตรฐานระบบงานและเน้นการจัดทำนโยบายร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้น แต่ยังมีขาดรูปแบบในการให้บริการประชาชนแบบครบวงจร

2.2 การตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ได้แก่

1. นำหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างจริงจังและเด็ดขาด
2. ปรับหลักเกณฑ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ฉุกเฉินให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสถานการณ์บ้านเมืองที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด
3. คุณภาพได้มาตรฐานตามที่ประชาชนต้องการ มีความโปร่งใสในการตัดสินใจและในกระบวนการทำงาน
4. การกำหนดนโยบายที่มองการณ์ไกล การมีบังคับใช้กฎหมายที่ให้ความเสมอภาคเป็นธรรมและองค์การบริหารอย่างเป็นอิสระมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการดำเนินการ
5. การบริหารแบบพหุภาคีได้แก่ การบริหารที่ให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายตัดสินใจ
6. ต้องมีการสื่อสารที่ชัดเจน เปิดเผยกับประชาชนถึงความจำเป็นของมาตรการต่าง ๆ ที่นำมาใช้
7. พัฒนากฎหมายที่เอื้อให้เกิดการบริหารขับเคลื่อนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นเกณฑ์เดียวกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ เทียบตรง เทียงธรรม และยุติธรรม
8. การพัฒนา Application เพื่อให้รัฐบาลสามารถเข้าถึงการให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพันธ์ ดีมาก (2559) เรื่อง การพัฒนาการควบคุมภายในตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาเขตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า การควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในปัจจุบันตามเกณฑ์องค์ประกอบของการควบคุมภายใน คือ สภาพแวดล้อม การควบคุมภายใน การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามประเมินผล พบว่า สภาพการควบคุมภายในปัจจุบันของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.972) จึงควรนำแนวทางการพัฒนาการควบคุมภายในวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้เป็นไปตามมาตรฐานการควบคุมภายในตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และหลักธรรมาภิบาล มาสนับสนุนการดำเนินการบริหารงานภายในเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

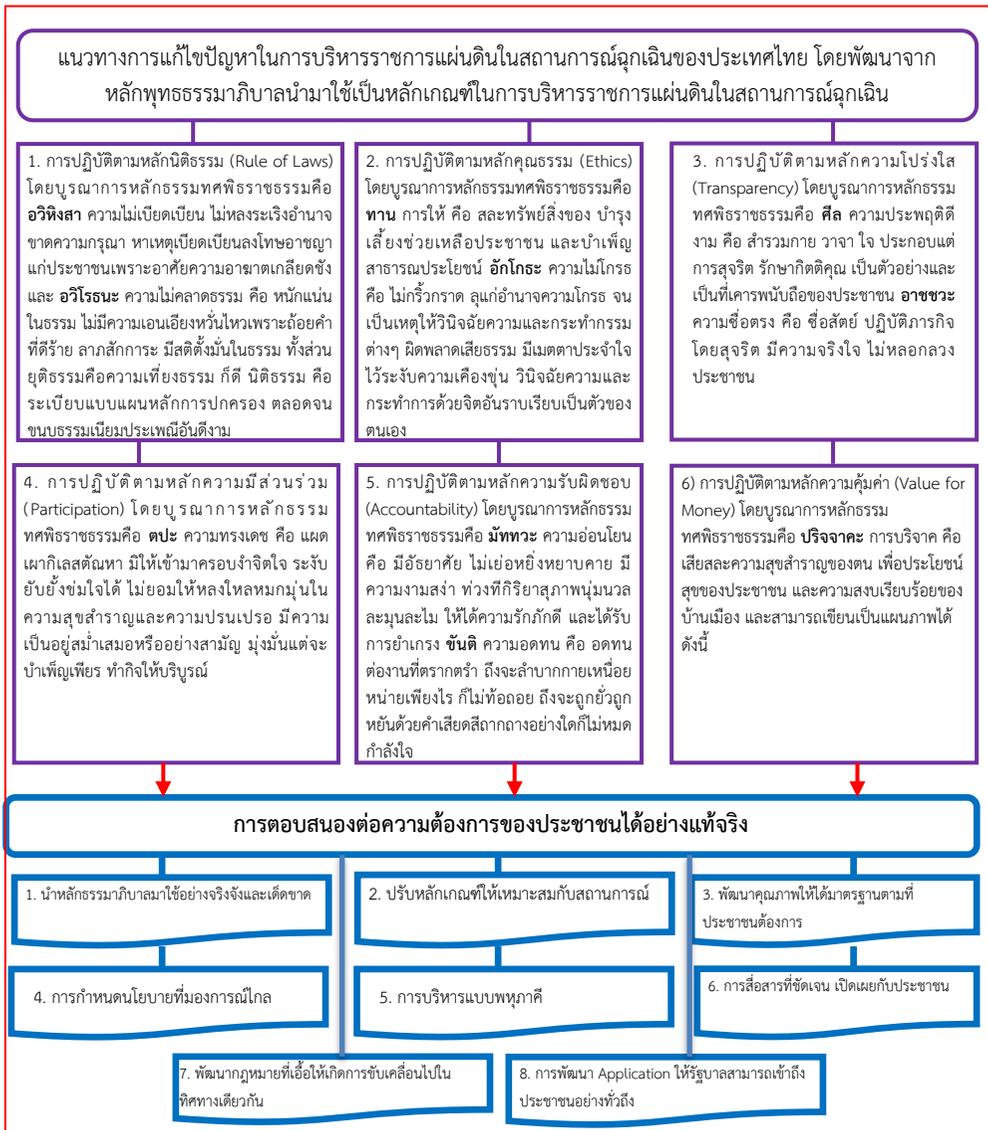
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย โดยพัฒนาจากหลักพุทธธรรมมาภิบาลนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

แนวทางการแก้ไขปัญหาในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย โดยพัฒนาจากหลักพุทธธรรมมาภิบาลนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน ได้แก่

1. การปฏิบัติตามหลักนิติธรรม โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรม คือ อวิหิงสา ความไม่เบียดเบียน และ อวิโรธนะ ความไม่คลาดธรรม คือ หนักแน่นในธรรม
2. การปฏิบัติตามหลักคุณธรรม (Ethics) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ ทาน การให้ คือ สละทรัพย์สิ่งของ บำรุงเลี้ยงช่วยเหลือประชาชน อักโกธะ ความไม่โกรธ คือ ไม่กริ้วกราด ลุแก่อำนาจความโกรธ
3. การปฏิบัติตามหลักความโปร่งใส (Transparency) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ ศีล ความประพฤติดีงาม และอาชชวะ ความซื่อตรง คือ ซื่อสัตย์ ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต
4. การปฏิบัติตามหลักความมีส่วนร่วม (Participation) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ ตปะ ความทรงเดช คือ แผดเผากิเลสตัณหา มิให้เข้ามาครอบงำจิตใจ
5. การปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบ (Accountability) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ มัททวะ ความอ่อนโยน คือ มีอภัยาศัย ไม่เย่อหยิ่งหยาบคาย และ ชันติ ความอดทน คือ อดทนต่องานที่ตรากตรำ
6. การปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่า (Value for Money) โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ ปริจจาคะ การบริจาค สอดคล้องกับงานวิจัยของเกษม ฐิตสีหธา (2561) เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลในการแก้ปัญหาในองค์กรการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานกลาง อำเภอ บางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า หลักธรรมาภิบาลมีแนวความคิดมาจากฝั่งตะวันตก เป็นรูปแบบ ในการบริหารจัดการที่ดีที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรโดยใช้คุณธรรมนำหน้า เมื่อทำการศึกษาลัทธิธรรมาภิบาล ผู้วิจัยเห็นว่าตรงกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา คือ หลักทศทั้ง 6 หลักอภิปรินิยธรรม 7 และหลักสัปปุริสธรรม 7 ทางพระพุทธศาสนาที่เป็นหลักธรรมที่ใช้ในการบริหารตน บริหารคน และบริหารงาน การนำหลักพุทธธรรมบูรณาการกับหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เพื่อสร้างความโปร่งใสในการบริหารงาน

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของไทย ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพดังกล่าวสามารถอธิบายองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ได้ดังนี้
 หลักธรรมมาภิบาลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย ได้แก่ 1. นำหลักธรรมมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างจริงจังและเด็ดขาด 2. ปรับหลักเกณฑ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ฉุกเฉินให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสถานการณ์บ้านเมือง 3. พัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานตามที่ประชาชน

ต้องการ มีความโปร่งใส 4. การกำหนดนโยบายอย่างมีวิสัยทัศน์ มีบังคับใช้กฎหมายที่ให้ความเสมอภาคและเป็นธรรม 5. การบริหารแบบพหุภาคี 6. มีการสื่อสารที่ชัดเจน เปิดเผยกับประชาชน 7. พัฒนากฎหมายที่เอื้อให้เกิดการบริหารขับเคลื่อนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างเที่ยงตรง เที่ยงธรรม และยุติธรรม 8. การพัฒนา Application เพื่อให้รัฐบาลสามารถเข้าถึงการให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและการเข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง

แนวทางการแก้ไขปัญหาในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศไทย โดยพัฒนาจากหลักพุทธธรรมาภิบาลนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการบริหารราชการแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน ได้แก่ 1. การปฏิบัติตามหลักนิติธรรม โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ อวิหิงสา ความไม่เบียดเบียน ไม่หลงระเห็จอำนาจ และ อวิโรธนะ ความไม่คลาดธรรมหนักแน่นในธรรม ไม่มีความเอนเอียงหวั่นไหวเพราะถ้อยคำที่ตีร้าย ลากสักการะ มีสติตั้งมั่นในธรรม 2. การปฏิบัติตามหลักคุณธรรม โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ ทาน การให้ สละทรัพย์สินสิ่งของ บำรุงเลี้ยงช่วยเหลือประชาชน และ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ อักโกระ ความไม่โกรธ ไม่กริ้วกราด ลุก่ออำนาจความโกรธ จนเป็นเหตุให้วินิจฉัยความและกระทำการต่างๆ ผิดพลาดเสียธรรม 3. การปฏิบัติตามหลักความโปร่งใส โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ ศील ความประพฤติดีงาม สำรวมกาย วาจา ใจ ประกอบแต่การสุจริต อาชชวะ ความซื่อตรง ซื่อสัตย์ ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน 4. การปฏิบัติตามหลักความมีส่วนร่วม โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ ตปะ การแผศเผากิเลสตัณหา มิให้เข้ามาครอบงำจิตใจ ระวังยับยั้งชั่งใจได้ 5. การปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบ โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ มัททวะ ความอ่อนโยน มีอัธยาศัย ไม่เย่อหยิ่งหยาบคาย มีความงามสง่า ท่วงทีกิริยาสุภาพนุ่มนวล ละมุนละไม ชันติ ความอดทนต่องานที่ตรากตรำ ถึงจะลำบากกายเหนื่อยหน่ายเพียงไรก็ไม่ท้อถอย 6. การปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่า โดยบูรณาการหลักธรรมทศพิธราชธรรมคือ ปริจจาคะ การบริจาด เสียสละความสุขสำราญของตน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลจำเป็นต้องบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งควรปรับปรุงนโยบายให้มีการดำเนินการที่เร็วขึ้น โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ เช่น เมื่อต้องมีการรับฟังความคิดเห็น ให้คนแสดงความคิดเห็นโดยเปิดรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบสื่อสารในช่องทางต่างๆ ซึ่งสามารถดำเนินการโดยลดขั้นตอนลงได้

2. รัฐบาลควรมีการปรับปรุงพัฒนาหลักธรรมาภิบาล เนื่องจากการประกาศใช้ บังคับกฎหมายว่าด้วยสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องขัดต่อหลักนิติธรรม หลักสิทธิมนุษยชน และหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการประกาศ บังคับใช้กฎหมายดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงระดับความรุนแรงของภัยหรือสถานการณ์ เปรียบเทียบกับความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะและสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนผู้สุจริตด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ภาครัฐควรส่งเสริมและพัฒนาความเท่าเทียมกันของคนในสังคมทั้งเรื่องของการศึกษา ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาด้านชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ เพื่อลดความขัดแย้งอันนำมาสู่การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

2. ภาครัฐควรส่งเสริมและพัฒนาการบริหารงานและการทำงานให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบการทุจริตอย่างจริงจัง และปราบปรามป้องกันคอร์รัปชันป่าพร้อมๆ กันด้วย

3. ภาครัฐควรมีการพัฒนาผู้นำยุคใหม่เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของ เทคโนโลยี การแข่งขัน สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เศรษฐกิจ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทำให้องค์กรต่าง ๆ ได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเรียกว่า “VUCA World” (VUCA World) และยุค 4.0 (ยุคเทคโนโลยีและนวัตกรรม)

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของหน่วยงานที่ได้รับรางวัลหรือหน่วยงานดีเด่นด้านธรรมาภิบาล ว่ามีการบริหารจัดการอย่างไร และมีองค์ประกอบที่สำคัญคืออะไรบ้าง

2. ควรมีการศึกษาการพัฒนาผู้นำเชิงพุทธในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อจะได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นการพัฒนาผู้นำในองค์กรต่าง ๆ ไม่ให้ปล่อยปะละเลยในการทุจริตคอร์รัปชันซึ่งเป็นต้นเหตุของการบริหารที่ขาดคุณธรรม จริยธรรม

เอกสารอ้างอิง

เกษม ฐิติสิทธิ์. (2561). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลในการแก้ปัญหาในองค์กรการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานกลาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี* (ดุष्ฎิณีพนธ์พุทธศาสนตรดุष्ฎิณีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ธีรพันธ์ ตีมาภ. (2559). การพัฒนาการควบคุมภายในตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาเขต
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ดุสิต
นิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธีรยุทธ ชะนิล. (2566). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างค่านิยมสำหรับการ
การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้สัปปุริสธรรม 7.
วารสารบัณฑิตศึกษาวិชาการ, 1(4), 67-84.
- ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร. (2563, 25 มีนาคม). *ราช
กิจจานุเบกษา*. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 69 ง. หน้า 1.
- พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548. (2548, 16
กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 122 ตอน 58 ก. หน้า 1-9.
- วสันต์ เหลืองประภัสร์. (2559). *การรวมศูนย์อำนาจและการกระจายอำนาจกับการบริหาร
ราชการแผ่นดินไทย: การทบทวนแนวคิดข้อถกเถียงและข้อพิจารณาเพื่อการ
ปฏิรูป* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สรวิชัย เปรมชื่น. (2560). คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในระบบราชการไทย. *วารสาร
รังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์*, 2(2), 43-59.